

Matkaraportti

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten verkostoitumismatka, Saksa 7.10. - 11.10.2023

Matkan tavoite: Jatkaa verkostoitumista Baden-Württembergin alueelle (ministeriö/Landfrauen) ja löytää uusia kumppanuuksia Leverkusenin alueelta (Leverkusenin kaupunki, Landfrauen) sekä tiedonhankinta Anuga-messuilta. Matka on osa Maistuvaa meiltä ja muualta -hankkeen toimenpiteitä, jossa tähdätään kansainvälisyyden lisääntymiseen alueella. Baden-Württembergin ja Leverkusenin alueelta oli toiveena tavata myös Leader-toimijoita, jotta voisimme keskustella yhteistyöhankkeen rakentamisesta. Matka suunniteltiin osana hanketta ja matkustuskustannukset jakaantuivat Maistuvaa meiltä ja muualta -hankkeen, ProAgria Oulun ja Oulu2026 kesken.

Osallistujat:

Gottfried Effe, hallituksen varapuheenjohtaja, Euroregion ry
Heini Iinatti, toiminnanjohtaja, Oulun Maa- ja kotitalousnaiset
Tuula Kokko, yritysasiantuntija, Oulun Maa- ja kotitalousnaiset
Teresa Majuri, yrittäjä, Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen hallituksen pj
Leea Sangi, yrittäjä, Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen hallituksen jäsen
Niina Keränen, projektipäällikkö, Oulu2026 kulttuurisäätiö

Lauantai 7.10.2023

Lennot Oulu – Dusseldorf. Siirtyminen junalla Leverkuseniin, jossa majoittuminen.

Sunnuntai 8.10.2023

Siirtyminen junalla Kölniin, jossa **Anuga-messut** (10:00 - 18:00) <https://www.anuga.com/>

Messualueelle oli heti aamulla menossa niin iso joukko yleisöä, että sisälle pääsy kesti tunnin. Messuhalleja oli 11 kappaletta, joten nähtävää olisi riittänyt useammaksikin päiväksi. Alueella liikkuminen onnistui kohtuullisen hyvin: hyviä karttoja ja opasteita on selkeästi näkyvillä joka paikassa. Esittelijäkatalogi oli useampi sata sivua.

Näyttelyhalleissa parhaiten erottuivat eri valtioiden esittelyalueet, joissa oli panostettu myös ylhäällä näkyvään yhtenäiseen ilmeeseen. Näytteilleasettajia oli joka puolelta maailmaa. Kaikessa erottui, että ammattilaismessuilla oltiin. Jokainen pyrki selvittämään nopeasti, millä asialla ollaan, maistiaiset oli pieniä ja niitä tarjottiin juttelujen kera.

Haastattelemamme näytteilleasettajat kertoivat sopineensa tapaamisia myös ennakkoon. Ennakkosuunnittelu ja sopiminen ovat varmasti välttämättömiä, jotta messuilta saisi merkittävän hyödyn. Tapasimme myös yrittäjäosallistujia, jotka eivät olleet tänä vuonna näytteilleasettajina, vaan tulivat suunnitellusti tapaamaan verkostojaan ja kumppaneitaan.

Yhtenä päivänä kerkesi nähdä messujen kokonaisuuden, tarkempaan perehtymiseen olisi tarvinnut useita päiviä. Halleja oli jaoteltu pääotsikoilla; pakasteet, lihat, kasvikset yms. Mikäli yritys lähtee esittelemään messuille omaa tuotetta, kannattaa tarkoin harkita, missä hallissa kannattaa olla ja saisiko paremman näkyvyyden Suomi-osastolla. Messuilla oli hyvät nettisivut, joihin kannattaa tutustua etukäteen, jotta löytää itselle tärkeimmät ja kiinnostavimmat kohteet, ja sopia etukäteen tapaamisia messuille.

Food From Finland -osasto Anuga-messuilla 2023.

Messuvierailun aikana tapasimme Suomen messuosastolla esillä olleita yrittäjiä: Kinnusen Mylly/65 Oats, Marjex, Bonne, Vöner ja Atria. Sovimme yrittäjien kanssa, että he tulevat mielellään kertomaan messukokemuksia, mikäli järjestämme yrittäjille suunnatun kv-messuinfon alueellamme. Saimme myös Suomesta messuille yrittäjiä organisoivan tahon yhteystiedot, jonka kanssa aloitimme keskustelun Arctic Food Lab -verkoston yrittäjien osallistumisesta tuleville messuille vuodelle 2025. Messut ovat niin suuret, että alueemme yksittäisen paikallisen yrityksen ei liene mielekäästä sinne yksin mennä. Verkoston yhteisosasto / olla osana Suomen osastoa vaikuttaisi järkevämmältä vaihtoehdolta niin kustannusten kuin näkyvyyden kannalta.

Lisäksi keskustelimme ja keräsimme yhteystietoja muutamien maiden messuosaston organisoineilta tahoilta, mm. Latvia, Wales. Useiden maiden messuosastoa oli ollut järjestämässä viennin edistämistä tekevä ministeriö tai muu vastaava toimija.

Siirtyminen messujen jälkeen takaisin junalla Leverkuseniin.

Maanantai 9.10.2023

Tapaaminen Leverkusenin kaupungintalolla.

Oulun ystävyyskaupunki Leverkusenin ylipormestari Uwe Richrath toivotti meidät tervetulleeksi ja muisteli, että 2018 juhlittiin 50-vuotista kaupunkien välistä ystävyyttä. Puheessaan hän kiitteli, että ajatusten vaihto Oulun ystävien kanssa on aina inspiroivaa. Pienien yhteistyökuvioiden ja kohtaamisten lisäksi on edistetty isoja asioita, esimerkiksi kestävä kehityksen ja ilmastonmuutoksen ehkäisyssä tarvitaan yhteistyötä ja käytäntöjen jakamista. Oulu etenee innovatiivisilla ajatuksilla kulttuuripääkaupunkivuoteen, joka osallistaa kansalaiset laajaan kulttuuriyhteistyöhön. Leverkusen sijaitsee kolmen joen varressa ja sieltä on aina ollut hyvät yhteydet joka suuntaan. Kaupunki on merkittävä kemianteollisuuden keskus. Jalkapallossa Leverkusen on nyt Saksan Bundesliigan ykkösenä. Keski-ikä väestöllä on 44 v., edustettuna on 160 kansalaisuutta. Kaupungissa on 44 koulua ja 55 eri kulttuuriyksikköä. Tapaamiseen osallistuivat myös pormestari Bernhard Marewski ja Julia Montag Leverkusenin kaupungilta.

Leverkuseenin kaupungintalon valtuustosalista. Leea Sangi, Teresa Majuri, Gottfried Effe, Uwe Richrath, Tuula Kokko, Heini Iinatti, Niina Keränen, Bernhard Marewski ja Julia Montag.

Kiertoajelu Leverkusenessä

Tutustuimme uuteen kaupungin virkistysalueeseen, josta löytyi puistoja, taidetta, urheilualueita, lasten leikkikenttä jne. Alueen erikoisuus oli, että se oli rakennettu entisen kemianteollisuuden kaatopaikka-alueen päälle. Alueella oli tehty merkittävät rakenteet, joilla jätteet oli kapseloitu haitallisten aineiden leviämisen ehkäisemiseksi ja sen jälkeen maisemoitu puistokäyttöön. Rakenteista ja ympäristöhaittojen torjunnasta oli alueella runsaasti informaatiota, jolla haluttiin kannustaa jätteiden synnyn ehkäisyyn.

Seuraavaksi vierailimme taidemuseoksi muutetussa entisessä metsästyslinnassa: Schlosspark des Museum. Kohde oli modernin taiteen museo, jossa oli sekä pysyvä näyttely että innovatiivisia, vaihtuvia näyttelyitä. Tilat ovat myös vuokrattavissa erilaisten tilaisuuksien, kuten häiden, seminaarien jne. järjestämistä varten. Tämä kohde oli erittäin hyvä kontakti Oulu2026 kulttuuripääkaupunkivuotta ajatellen. Museossa oli ollut myös ruokaan liittyvä näyttelykokonaisuus muutama vuosi sitten. Saimme taiteilijan yhteystiedot.

Kierroksen opas esitteli jätteiden kapseloinnin ja maisemoinnin kerroksellisuutta.

Schlosspark des Museumista.

Ääniaallon muotoinen, pahvista valmistettu pöytä, joka on taideteos, mutta toimii myös tarpeen mukaan pöytänä, puhujapöytä tai jopa alttarina.

Seuraava kohteemme oli maatila sekä tilamyymälä Bauernlandern Klein. Tilalla kasvatettiin sekä sian että naudan lihaa. Lisäksi tilalla oli oman lihan jatkojalostusta ja tilamyymälä, jossa myytiin myös toisten tuottajien tuotteita. Myyntiä heillä oli myös suoraan vähittäiskauppoihin.

Kuva Tilamyymälän pihalta, myymälätilan oikealla valkoisessa rakennuksessa. Vasemmanpuoleisessa rakennuksessa lihankäsittelytiloja.

Tilamyymälä, yksi erikoisuus oli jääkaapissa näkyvät lasipurkeissa olevat valmiskeitot- ja kastikkeet, kuten Worschmack. Myynnissä mm. öljyjä, viiniä, perunapastaa ja kananmunia. Toinen erikoisuus oli läpi vuoden myynnissä olevat keitetyt, värjätyt kananmunat, jotka ovat erityisesti lapsiperheiden mieleen.

Tapaaminen Leader- ja Landfrauen-toimijoiden kanssa Leverkusen kaupungintalolla

Heini Iinatti esitteli Oulun Maa- ja kotitalousnaisten toimintaa ja Niina Keränen esitteli Oulu2026 toimintaa. Lopuksi nostettiin esille yhteistyöehdotukset.

Leader-toimintaryhmä LEADER Bergisches Wasserland kautta oli mukana yhteyshenkilö, joka esitteli toiminta-alueitaan, joka kattaa 8 kylää ja 1500 asukasta. Hän piti täysin mahdollisena hanketta, jossa Landfrauenit ja ruokakulttuuri olisivat aiheena. Monet maaseudun naiset eivät ole käyneet ulkomailla. Keskustelua herätti teema, että miten paikallista ruokaa laitetaan toisen maan tavalla. Ruokakulttuurin vaihto kiinnostaa. Päättävöitteena voisi olla ruokakulttuurin esiin nosto esimerkiksi osana Oulu 2026 kulttuuripääkaupunkivuotta. Kävimme keskustelua, kuinka suomalainen ruokakulttuuri saadaan näkyville Leverkuseniin ja mitä me saisimme vastaavasti näkyville Oulun alueelle saksalaisia ruokaperinteitä. Oulu2026 on aloittanut yhteistyöverkoston luomisen Leverkusenin alueelle, mm. muutaman ravintolan kanssa on aloitettu Suomimenujen suunnittelu.

Mukana oli myös paikallisen Landfrauen-järjestön edustaja ja hän toi terveisiä yhdistyksestään. He ovat mielellään mukana miettimässä yhteistyömahdollisuuksia.

Tapaaminen paikallisen LandFrauen-edustajan kanssa.

Illalla siirtyminen Kölnin kautta Stuttgartiin junalla.

Tiistai 10.10.2023

Vierailu ”Ministerium für Ernährung, Ländlichen Raum und Verbraucherschutz” (Elintarvike-, maaseutu- ja kuluttajansuojaministeriö), Stuttgart

Aluksi esiteltiin ministeriön rakennetta. Naisten asiat olivat aiemmin osaston 2/Maatalous osana. Hallitusneuvotteluissa 2022 muodostettiin uusia painopistealueita. 2023 toukokuusta ministeriössä on ollut uusi osasto 6, johon kuuluvat alaosastot 61 Hallinto, 62 Markkinointi, 63 (suurin) Laatu- ja elintarviketieteellisyys ja Eu-markkinat, 64 Naiset, perhe ja ammatti sekä 65 Ravitsemus.

Ravitsemuksella on ohjelmissa iso painoarvo, haasteita erityisesti lasten ja nuorten osalta. Alueellisella ruokahuollolla ja huoltovarmuudella on myös iso painoarvo. Koulutusta ja sivistystä pidetään tärkeänä ja LandFrauen (maaseutunaiset) ovat isossa roolissa koulutusten järjestäjinä. Kehitystyöhön kuuluu myös kansainvälisyys ja siksi tämä tapaaminen on hyvä.

Alueen hallinnossa on erityispiirteensä, että siellä on ollut vuodesta 2001 saakka maaseudun naisille oma kehittämis/toimenpideohjelma. Toimenpiteet tukevat maaseudun naisyrityksiä, myös maatilatalouden ulkopuolisilla toimialoilla. Ohjelma on ainutlaatuinen koko Euroopassa.

Tarkemmin esiteltiin osaston 64 (Naiset, perhe ja ura) tehtäviä, joka myöntää rahoitusta tukemaan naisten yritystoimintaan maatalouden ulkopuolella ja osaamisen lisäämiseen. Ohjelma sisältää myös investointitukia (40%) sekä tukea osaamisen lisäämiseen (100%). Ohjelma tukee myös järjestötoimintaa. Toteutetuista hankkeista on laadittu infomateriaalia (mm. postikortit), joita saimme mukaan. Niistä saimme vinkkejä oman toiminnan ideointiin.

Myös osaston 63 (laatupolitiikka, elintarviketeollisuus, EU:n markkinajärjestelyt) tehtäviä esiteltiin tarkemmin. Ensisijaista osastossa on alueellisen elintarviketuotannon kehittäminen. Yhteismarkkinoinnin kehittäminen alueelle on tärkeä osa tekemistä. Paikallinen lähiruuan tuotanto näkyikin vahvana yhteismarkkinointina eri puolilla kaupunkia. Yksi käytännön toimi oli myös lähiruoka-automaatit (ks. kuva alla). Tehtäviin kuuluu myös markkinointinormien (kuten luomu jne) ja pakkausmerkintöjen valvonta sekä EU-markkinointitunnusten tukeminen.

Lähiruoka-automaatti ministeriön pihalla.

Baden-Württembergin alueella on käytössä oma konsepti lähiruokatuotteille. Laatu-merkki on ollut käytössä vuodesta 1995, ja se on myönnetty yli 100:lle yritykselle. Merkin saaminen edellyttää monia osatekijöitä valmistusprosessissa, mm. tuote, tuotantoketju, ei yli 4 tunnin kuljetusta, laatuluokka 1. Vaatimukset ovat tiukemmat kuin EU-merkissä. Laatu-merkissä tarkastellaan koko tuotantoketju ja se voidaan myöntää tuottajalle, valmistajalle ja myyjälle. Osavaltion hallitus omistaa merkin, myöntäjä on yksityinen yritys.

Kuva: Alueelliset erikoituotteet kartalla.

Landfrauen / Maaseutunaisten työn ja organisaatioiden esittely

Meille esiteltiin Württemberg-Hohenzoller Landfrauenit, kolme liittoa eri alueilta. Perustettu 16.10.1981, 12 piirikuntaa. Juliane Vees toimii puheenjohtajana ja lisäksi on kolme varapuheenjohtajaa.

Christa Fuchs esitteli oman LandFrauen-piiriorganisaationsa toimintaa.

Piirikeskukset ovat itsenäisiä ja ne saavat osavaltiolta tukea. Yksi teema on mm. maaseutumaisen maiseman hoito. Heidän alueellaan noin 50 prosenttia maataloista on naisten pitämiä. Organisaatio myös tekee edunvalvontaa ja edistää yhteisöllisyyttä, mm. verkostotoiminnalla. Mehiläinen on koko Landfrauen -järjestön logo.

Esimerkkejä toiminnasta:

- Projektin koulutti tavallisista jäsenistä elintarvikelähettiläitä, jotka menivät kauppoihin ns. "konsulenteiksi". Kauppa maksoi korvauksen lähettiläille. Esittelyissä lähiruoka-näkökulma.
- Piirikeskus organisoii toiminnan. Elintarvikelähettiläiden työ tärkeää.
- Tunnustettu koulutusorganisaatio.

- Parasta perheelle, parasta tilalle, vahvat naiset → Yksi iso projekti, joka on heillä meneillään. Tässä hankkeessa mukana vahva tasa-arvonäkökulma, esim. naisten kannustaminen mukaan kunnallispolitiikkaan. Naisten omistamia maatiloja Badenissa on 10 %. Saksan laajuisia tutkimuksia, jossa tutkittu naisyrittäjiä. Täällä otettu vakavasti ja tehty iso projekti: - oma arvostus, - oma huolenpito, - erityisen tärkeää sosiaaliturva, kiitosta hyvästä hankkeesta. Naisilla isot tavoitteet saada naisia ensi vuoden kunnallisvaaleihin.

Kuva: Leea Sangi, Martina Krattenmacher, n.n., Gottfried Effe, Isabel Kling, Tuula Kokko, Heini Iinatti, Teresa Majuri, Niina Keränen, Pia Köhler, Rosa Karcher, Silvia Tappe, Christa Fuchs.

Tapaaminen Mittelbadenin LEADER-alueen edustajan kanssa

Manfred Merges Leder in Baden- Württemberg eli ministeriön Leader-toiminnan edustaja kertoi lyhyesti Leader-toiminnasta.

Alueella on 20 Leader-toimintaryhmää. Ministeriö liittotasolla vastaa aluekehityksestä. Leaderit tekevät päätökset alueellisista hankkeista. Rahoituskehys on noin 46 miljoonaa euroa.

Heini Iinatti esitteli Oulun Maa- ja kotitalousnaisten toimintaa ja Niina Keränen esitteli Oulu2026 toimintaa. Lopuksi nostettiin esille yhteistyöehdotukset. Leader-edustaja kommentoi, että projekti-ideoita kannattaa mielellään työstää eteenpäin. Hankkeiden ideoinnissa on tärkeää lähteä ruohonjuuritasolta ylöspäin. He auttavat mielellään kontaktien luonnissa.

Käyty ruokakeskustelu oli mielenkiintoinen. Alueen joulutorilla on ollut mm. norjalainen lohenmyyjä. Hankkeessa voisi olla teemana esimerkiksi naisyrittäjyys maaseudulla, ja toteutua yksi alueellinen ruokayhteistyöprojekti. Valmisteltaisiin yhteistä ruokakulttuurivaihtoa, esim. teamsin kautta, toteutus tapaamisessa ja yhteisen pöydän ääressä nautittaisiin lopputuloksesta. Kielikysymys tulee huomioida jatkotoimissa.

Tilaisuuden lopuksi Gottfried Effe kertoi Oulu – Baden-Württembergin pitkän yhteistyön taustaa.

Pitkän palaveripäivän päätteeksi kävelimme yhdessä keskustassa, meille esiteltiin historiallisia rakennuksia ja Markthalle Stuttgart- kauppahallissa tutustuimme eri yrityksiin. Illan päätti yhteinen ruokailu Alte Kanzlei ravintolassa.

Keskiviikko 11.10.2023

Tutustuminen Hohenheimin osavaltion puutarhaoppilaitokseen.

Oppilaitoksessa on maisteritasoista koulutusta ja paljon tutkimustyötä. Tutustuimme erityisesti koetoimintaan. Olimme vaikuttuneita siitä, että alueella tehty tutkimus oli hyvin käytännönläheistä ja kaipasimme vastaavaa myös Suomeen. Koetoimintaa oli muun muassa verrokkikasvustoin. Viimeisenä tutustumiskohteena oli Hagenauer Hof Neuhausen auf den Fildernissä kanalayrittäjän luona, jossa meille esiteltiin yritystä ja keskusteltiin ajankohtaisista asioista kananmuna-sektorilla.

Tutustumista puutarhaoppilaitoksen tiloihin.

Jatkotoimet:

ANUGA-messupäivän kokemuksista:

- Arctic Food Corner -aiheeksi ”KV-messuille osallistuminen, esim. Vöner tai Marjex kertomaan kokemuksistaan.
- Arctic Food Lab -verkoston osallistuminen messuille → selvittelyn käynnistäminen, yrityksille infoaminen. Huom. mahdollista toteuttaa myös siten, että ei ota omaa messupistettä, vaan sopii etukäteen täsmätapaamisia kiinnostavien kontaktien kanssa.

Leverkusenin verkostoitumispäivän jälkeen:

- Kartoitetaan alueemme Leadereiden kiinnostusta olla mukana maaseudun naisten kansainvälistymisen edistämässä.
- Sovitaan etätapaaminen Rheinicher LandFrauenverband – Oberbergicher Kreis kanssa.
- Oulu2026 jatkaa yhteistyön käynnistämistä Leverkusenin kaupungin kanssa.

Stuttartin yhteistyökeskustelujen jälkeen:

- Kartoitetaan alueemme Leadereiden kiinnostusta olla mukana maaseudun naisten kansainvälistymisen edistämässä.
- Sovitaan etätapaaminen LandFrauen (Maaseutunaset) edustajien kanssa, kopiona myös ministeriön edustajille.

Teksti: Kaisa Myllykangas, Heini Iinatti ja Tuula Kokko.

Kuvat: Matkakonsortio.